

Notifikace deficitu a dluhu vládních institucí - 2022 (První notifikace, údaje zaslané Eurostatu)

3.4.2023 - Helena Houžvičková, Jaroslav Kahoun | Český statistický úřad

Saldo hospodaření sektoru vládních institucí skončilo za rok 2022 schodkem ve výši 3,6 % HDP, což představuje meziroční pokles o 1,5 procentního bodu (p. b.). Výše zadlužení sektoru dosáhla na konci roku 2022 úrovně 44,1 % HDP, při meziročním nárůstu o 2,1 p. b.

„Hospodaření vládních institucí za rok 2022, které skončilo schodkem ve výši 247,5 mld. Kč, se oproti přechozímu roku vylepšilo o 63,1 mld. Kč. Míra zadlužení vládních institucí rostla více než dosažený výsledek hospodaření a dosáhla úrovně 44,1 % HDP“, uvedla Helena Houžvičková, ředitelka odboru vládních a finančních účtů ČSÚ.

Největší podíl na tomto výsledku mělo i nadále především saldo hospodaření ústředních vládních institucí, které dosáhlo deficitu 298,0 mld. Kč, místní vládní instituce skončily v přebytku 52,8 mld. Kč a subsektor fondů sociálního zabezpečení (zdravotních pojišťoven) v deficitu 2,2 mld. Kč.

Tab. 1: Notifikační tabulka deficitu a dluhu vládních institucí, Česká republika, 2019-2022

	Jednotka Rok				
	2019	2020	2021	2022	
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí		mil. Kč	16 709	-329 216	-310 628 -247 489
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí		mil. Kč	1 740 263	2 149 822	2 566 731 2 997 083
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí v % HDP		%	0,3	-5,8	-5,1 -3,6
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí v % HDP		%	30,0	37,7	42,0 44,1

V rámci jarních notifikací bylo též mírně revidováno saldo hospodaření vládních institucí za rok 2021, které se vylepšilo o 0,9 mld. Kč z důvodu aktualizace údajů za daně a přijaté sociální příspěvky.

Celkové příjmy sektoru vládních institucí vzrostly v roce 2022 meziročně o 6,9 %, což v absolutním vyjádření představovalo nárůst o 252,3 mld. Kč. Nejvíce rostly příjmy ze sociálních příspěvků a z daní z výroby a dovozu.

Celkové výdaje sektoru vládních institucí meziročně vzrostly v roce 2022 o 5,4 %, resp. 189,2 mld. Kč. Největší nárůst byl zaznamenán u vyplacených sociálních dávek, výdajů na hrubou tvorbu kapitálu a vydané úroky. Pokles byl zaznamenán u dotací.

Relativní výše dluhu vládních institucí na konci roku 2022 dosáhla úrovně 44,1 % HDP. Meziročně došlo k nárůstu výše relativní zadluženosti o 2,1 p. b. Ke snížení relativní výše zadlužení přispěl nárůst nominálního HDP (- 4,2 p. b.), zatímco nominální růst dluhu přispěl ve vztahu k HDP ke zvýšení o 6,3 p. b.

Dluh na konci roku 2022 dosáhl 2 997,1 mld. Kč, z čehož převážná část je tvořena emitovanými dluhovými cennými papíry, jejichž objem meziročně vzrostl o 239,3 mld. Kč a nově došlo k výraznému nárůstu i u přijatých půjček (+184,9 mld. Kč).

Za celý rok 2022 byl nárůst dluhu (430,4 mld. Kč) výrazně vyšší než výsledek hospodaření (- 247,5 mld. Kč) sektoru vládních institucí. Vládní instituce si vypůjčily o 182,9 mld. Kč více, než byla jejich potřeba financování, což se projevilo na straně aktiv zejména nárůstem hodnoty poskytnutých půjček, vkladů a ostatních pohledávek.

Na výsledek hospodaření vládních institucí v roce 2022 měly významný vliv dvě mimořádné okolnosti, prudký růst cen energií a válečný konflikt na Ukrajině. Popis a dopad těchto okolností na vládní finanční statistiku je popsán v metodické poznámce.

Ukazatele uvedené v tabulce 1 byly zaslány 31. března 2023 Eurostatu.

Poznámky:

Notifikaci deficitu a dluhu vládních institucí sestavuje a předkládá Evropské komisi každá členská země Evropské unie vždy za čtyři uplynulé roky a formou projekce za běžný rok, a to vždy ke konci března a září. Projekci běžného roku sestavuje a publikuje Ministerstvo financí. Kvantifikace fiskálních ukazatelů je založena na metodice Evropského systému národních účtů (ESA 2010) a slouží k hodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií. Podle maastrichtských kritérií výše deficitu nesmí překročit 3 % a úroveň kumulovaného dluhu 60 % HDP.

Přebytek/deficit vládních institucí je výše čistých půjček (+) nebo výpůjček (–) v systému národního účetnictví. Ukazatel vyjadřuje schopnost sektoru v daném roce financovat (+) jiné sektory ekonomiky nebo potřebu tohoto sektoru být ostatními sektory financován (–).

Dluh vládních institucí představuje nominální výši konsolidovaných závazků sektoru vládních institucí vyplývající z emitovaného oběživa, přijatých vkladů, emitovaných dluhových cenných papírů a přijatých půjček. U cizoměnových dluhových nástrojů zajištěných proti měnovému riziku je ocenění provedeno na bázi smluvního kurzu.

<https://www.czso.cz/csu/czso/cri/notifikace-deficitu-a-dluhu-vladnich-instituci-2022-prvni-notifikace-u-daje-zaslane-eurostatu>